

23 ting om opphavsrett

DEL 3

- Typetilfeller fra biblioteksektoren
- Aktuelle fribruksbestemmelser

Struktur

- DEL 1 - Generell innføring i opphavsretten
- DEL 2 - Hva er digital formidling
 - Grensedragning privat/offentlig bruk
- DEL 3 - Typetilfeller fra biblioteksektoren**
 - Aktuelle fribrukshjemler**
- DEL 4 - Rettighetsklarering

Typetilfeller fra biblioteksektoren

- Digital litteraturanbefaling
- Digitale smakebiter fra bøker
- Seminarer
- Strikk og les
- Språkkafé
- Shared Reading
- Eventyrstund
- Formidling til skoleklasse/barnehage

Opphavsrettslige forutsetninger

- Verk som skal brukes:
 - Oppfyller verkshøydekravet
 - Verkene er i vernetid
 - Bruk innebærer et inngrep opphavers eneretten
 - Eksemplarfremstilling
 - Allmenn tilgjengeliggjøring
- Ellers fri bruk

Hva er en fribruksregel?

- Bruksrett etter nærmere bestemte vilkår
- Trenger ikke:
 - Samtykke
 - Betale vederlag
- Fri utnyttelse av andres åndsverk
 - Begrensning av eneretten

Sitatretten

- Åndsverkloven § 29
- "sitere"
 - Argumentasjonsformål
 - Illustrasjonsformål
- "offentliggjort verk"
- "i samsvar med god skikk"
- "i den utstrekning formålet betinger"
 - Ingen satt grense

Gørild Maurseth i Høyesterett
Foto: Lise Åserud/Scanpix

Typetilfeller ved sitering

- Bokanbefaling
 - Høytlesning har et illustrasjonsformål
- Bruk under seminarer
- Gjengivelse uten kontekst faller utenfor

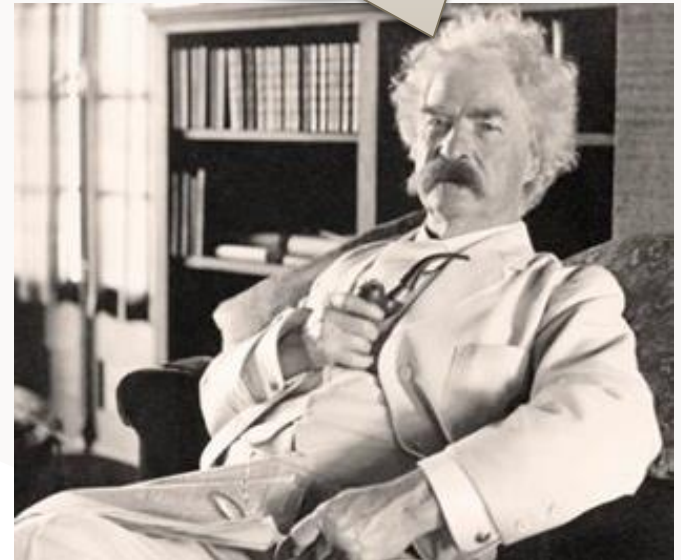

*Kartsenteret på Nasjonalbiblioteket
Foto: Gorm K Gaare*

Bildesitatretten

- Åndsverkloven § 37
 - Første ledd gjelder for digital gjengivelse
- "i tilslutning til tekst"
- "kritisk eller vitenskapelig fremstilling"
 - Skoleoppgaver, faglitteratur
- Ikke "allmennopplysende karakter"
 - Typisk populærvitenskap
 - Økonomisk utbytte
- "god skikk" og "formålet betinger"

"Only one thing is impossible for God: To find any sense in any copyright law on the planet"

Mark Twain

Typetilfeller og bildesitat

- Bruk i opplysende virksomhet
 - Illustrasjonsformål
 - Bilder i presentasjoner
- Vise boksider på nett som smakebit

Automatlageret i depotbiblioteket

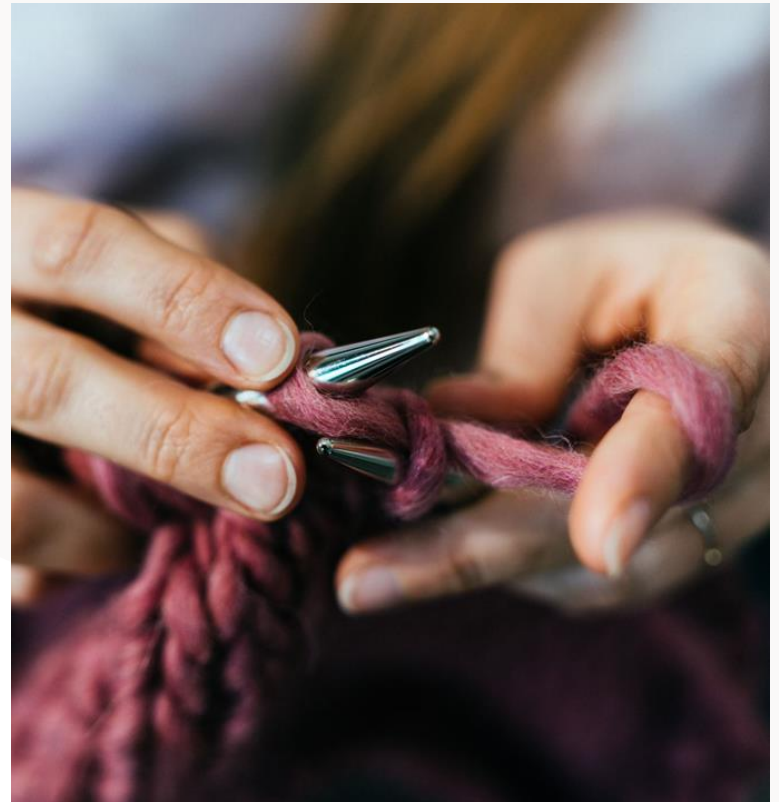
Fri bruk ved seremonier, ungdoms- stevner og andre tilstelninger

- Åndsverkloven § 40
 - "utgitt verk"
 - "fremføres" og "overføres"
- a) Seremonier
- b) Tilstelninger der tilgjengeliggjøringen "ikke er det vesentlige"
- "adgang uten betaling"
- "ikke indirekte finner sted i ervervsøyemed"

Typetilfeller av bruk i tilstelninger

- Gir en veldig snever bruksadgang
- Seremonier
 - Høytlesning, musikk
- Når høytlesningen står sentralt
 - Strikk og les
 - Språkkafé

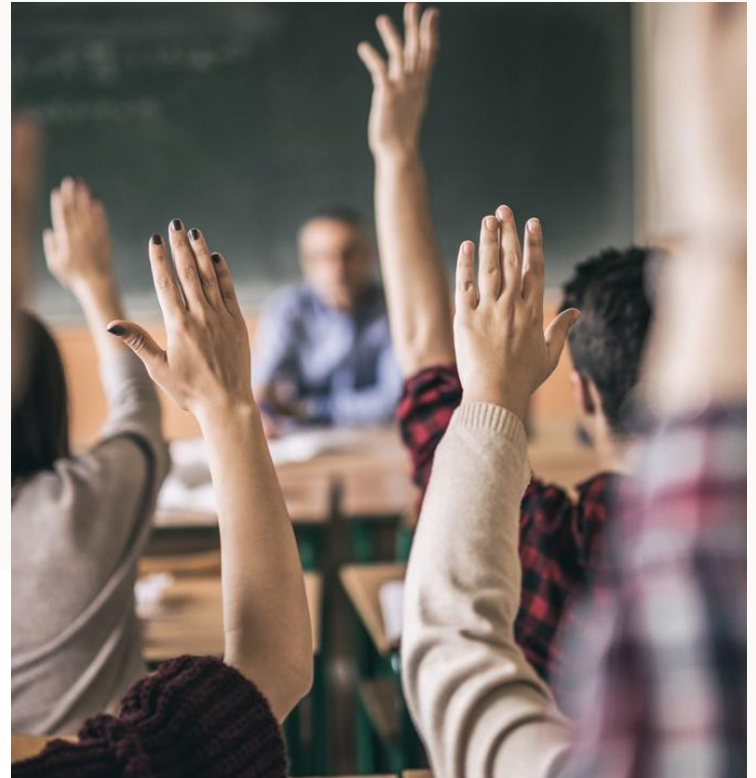
Fri bruk ved undervisning

- Åndsverkloven § 43
- "utgitt verk"
- "fremføres" og "overføres"
- "ved undervisning"
 - Snever forståelse
- Fjerde ledd tillater opptak til bruk i samme undervisningsformål

Undervisningsbegrepet

- Skoler og læringsinstitusjoner
 - Pedagogiske ansatte og lærerplan
- Formelt samarbeid
 - Konkret formidling og løpende samarbeid
- Formidlingen må ha undervisningsformål
 - Ren underholdning utelukket

Typetilfeller ved undervisning

- Formelt samarbeid med utdanningsinstitusjon
 - Besøk i biblioteket
 - På besøk i skole/barnehage
 - Den kulturelle skolesekken
- Alminnelig opplysningsvirksomhet er ikke omfattet
 - Shared reading

*Bokbærerbarne ved nye Deichman
Foto: VisitOSLO/Didrick Stenersen*

Skolebibliotek og undervisning

- Opplæringsloven
 - Krav om skolebibliotek
- Pedagogiske oppgaver
 - Stimulere leselyst hos elevene
- Generelle undervisningsaktiviteter faller innunder § 43

*Skolebiblioteket ved Oslo Katedralskole
Foto: Osloskolen*

Oppsummering

- § 29, sitatretten
- § 37, bildesitat
- § 40, fri bruk ved tilstelninger der bruken ikke er det vesentlige
- § 43, fri bruk ved undervisning

- Private sfæren
- Rettighetsklarering

Målstua ved Nasjonalbiblioteket i Oslo

Struktur

DEL 1 - Generell innføring i opphavsretten

DEL 2 - Hva er digital formidling

- Grensedragning privat/offentlig bruk

DEL 3 - Typetilfeller fra biblioteksektoren

- Aktuelle fribrukshjemler

DEL 4 - Rettighetsklarering